

ZAGREBAČKO GLAZBENO PROLJEĆE

Nedjelja/28.4./19:30

Dvorana Lisinski, Sezona 23/24

DAWID RUNTZ dirigent
VINCENT DUBOIS orgulje

koncerti izvan pretplate

ZAGREBAČKO GLAZBENO PROLJEĆE

Organizatori:

WILISINSKI

**ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA**

Partneri:

**100
LETA
ZAGREBAČKOJ
OPERA
KRALJEVINA**

**ZAGREBAČKI
SO/LISTI**

Pokrovitelj:

**GRAD
ZAGREB**

Nedjelja/28.4./19:30

Dvorana Lisinski, Sezona 23/24

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA

DAWID RUNTZ dirigent

VINCENT DUBOIS orgulje

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Egmont, uvertira, op. 84

9'

STJEPAN ŠULEK

Koncert za orgulje i
orkestar, *Memento!* ...

30'

Fantasia: Moderato assai

Illusione: Adagio non troppo – (*attacca*)

Finale: Allegro moderato

* * *

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Sedma simfonija u A-duru, op. 92

45'

Poco sostenuto – Vivace

Allegretto

Presto

Allegro con brio

DAWID RUNTZ *dirigent*

Kao šef dirigent Zagrebačke filharmonije od siječnja 2021. kroz iduće tri sezone te glavni dirigent Poljske kraljevske opere od 2017. godine, **Dawid Runtz** međunarodno je sve prisutniji umjetnik besprijekorne, elegantne tehnike, sigurnoga vladanja mnogim vrlo zahtjevnim partiturama, izvanrednog osjećaja za glazbu, izražene komunikativnosti i emocionalnih izvedbi.

Njegovi dosadašnji nastupi sa Zagrebačkom filharmonijom uključuju hvaljene izvedbe *Posvećenja proljeća* Igora Stravinskog i *Koncerta za violončelo i orkestar u a-molu* Roberta Schumanna. Godine 2019. održao je turneju s Filharmoničarima u Kuvajtu, a u siječnju 2020. dirigirao je koncertom na Akademiji *Santa Cecilia* u Rimu u povodu predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU-a, koji mu je naposljetku osigurao trenutačnu poziciju šefa dirigenta.

Poljski dirigent koji živi i radi u Varšavi, debitantski je nastup održao 2016. ravnajući Varšavskom filharmonijom, nakon što je diplomirao na Glazbenom sveučilištu Frédéric Chopina u klasi maestra Antonija Wita. Posljednjih godina kao gostujući dirigent nastupao je s većinom najuglednijih poljskih orkestara te stekao reputaciju jednoga od najkarizmatičnijih dirigenata nove generacije u ovome dijelu Europe.

Među nastupima ističe i pozive Lihtenštajnskog simfonijskog orkestra, Filharmonijskog orkestra *Arthur Rubinstein*, Krakovske filharmonije te operne kuće *Opera Nova* iz Bydgoszcza.

Među najistaknutijim gostovanjima ističe uspješni debi s Pacifičkim festivalskim orkestrom u Sapporu (Japan), kada je na završnom koncertu dirigirao izvedbu simfonijske pjesme *Don Juan* Richarda Straussa, potom turneju Litvom s orkestrom Sinfonia Varsovia u povodu 100. obljetnice nezavisnosti Republike Poljske s *Koncertom za gudački orkestar Grażyne Bacewicz, 2. violinskim koncertom* Henryka

Wieniawskog te 7. *simfonijom* Ludwiga van Beethovena, koncert otvorenja Festivala Krzysztofa Pendereckog s Varšavskom filharmonijom u povodu 85. godišnjice skladateljeva rođenja te koncert s istim orkestrom na festivalu *La Folle Journée*, kao i angažmane s Nacionalnim simfonijskim orkestrom Poljskog radija, Orkestrom mladih *Luigi Cherubini*, Orkestrom Akademije Ludwiga van Beethovena, ansamblom Sinfonietta Cracovia i Orkestrom Poljskoga radija, između ostalih. Dirigirao je i Poljskim simfonijskim orkestrom mladih na Uskršnjem festivalu Ludwiga van Beethovena u Varšavi s programom na kojemu se našla Beethovenova uvertira *Egmont*, Haydnov *Koncert za trubu i orkestar u Es-duru* te Mozartova 36. *simfonija u C-duru*.

Kao operni dirigent debitirao je 2015. operom *Orfej* Dariusza Przybylskog u Varšavskoj komornoj operi. Iste je godine započeo trogodišnju suradnju s Operom Poljskog narodnog kazališta u Varšavi, gdje je asistirao u produkcijama Mozartovih opera *La clemenza di Tito* i *Čarobna frula*, Verdijeva *Nabucca* te baleta *Oluja* na glazbu Henryja Purcella, Thomasa Tallisa, Roberta Johnsona, Matthewa Lockea i Michela van der Aaa.

Dawidov aktualni angažman u Poljskoj kraljevskoj operi obuhvaća dirigiranje dvjema novim produkcijama po sezoni te redovite nastupe u okviru koncertne sezone. Njegov tamošnji repertoar uključuje premijere opera *Seviljski brijač* Gioachina Rossinija, *Figarov pir*, *Così fan tutte* i *La finta giardiniera* Wolfganga Amadeusa Mozarta i izvedbu opere *Ukleta vlastelinstvo* Stanisława Moniuszka.

Među prethodna dostignuća koja su mu pomogla u brušenju dirigentskih vještina ubraja sudjelovanje u drugom izdanju Talijanske operne akademije Riccarda Mutija (2016.), gdje je radio na Verdijevoj operi *La Traviata* pod paskom samoga Mutija kao najmlađi od četvorice pomno odabranih polaznika. Također je sudjelovao u prestižnoj majstorskoj radionici s Concertgebouw-orkestrom u Amsterdamu koju je vodio Daniele Gatti (2017.), gdje je dirigirao izvedbama Mozartove 40. *simfonije u g-molu*, Mahlerove

4. *simfonije* i Stravinskijeva *Petruške*. Suradivao je i s uglednim skladateljem filmske glazbe Zbigniewom Preisnerom na snimanju glazbe za filmove *Valley of Shadows* (redatelj Jonas Matzow Gulbrandsen, 2017.), *Lian Qu 1980* (redatelj Feng Mei, 2020.) i *Man of God* (redateljica Yelena Popovic, 2020.).

Godine 2018. osvojio je treću nagradu te nagradu publike na 1. međunarodnom natjecanju dirigenata u Hong Kongu, u finalu ravnajući Brahmsovu *3. simfoniju u F-duru*. Kasnije iste godine suradivao je s Bostonskim simfonijskim orkestrom na audiciji za asistenta dirigenta. Za vrijeme boravka u SAD-u polazio je poznate majstorske radionice u okviru festivala u Tanglewoodu. Dobitnik je brojnih poljskih dirigentskih nagrada i stipendija, a bio je i asistent Jaceka Kaspzyka u Varšavskoj filharmoniji u sezoni 2017./2018. kao dobitnik stipendije poljskog Ministarstva kulture i narodne baštine. Predavač je na Glazbenom sveučilištu Frédéric Chopina u Varšavi, gdje je nedavno stekao doktorat iz dirigiranja.

Primio je Nagradu *Orlando* Hrvatske radiotelevizije koja se dodjeljuje za najuspješnija ostvarenja u dramskom i glazbenom programu Dubrovačkih ljetnih igara, za koncert s Dubrovačkim simfonijskim orkestrom.

VINCENT DUBOIS orgulje

Titularni orguljaš katedrale Notre-Dame u Parizu, profesor je orgulja i improvizacije na *Hochschule für Musik* u Saarbrückenu i jedan od najboljih orguljaša današnjice.

Polazio je Pariški konzervatorij gdje je studirao orgulje u klasi Oliviera Latryja te harmoniju, kontrapunkt, fugu i suvremenu kompoziciju. Na međunarodnu scenu ušao je 2002. osvojivši dva velika natjecanja: zlatnu medalju na Međunarodnom natjecanju u Calgaryju te prvu nagradu Međunarodnog natjecanja u Toulouseu.

Siječnja 2016. nakon opsežnog postupka audicije, postavljen je za najmlađeg od tri orguljaša katedrale Notre-Dame, gdje djeluje uz Oliviera Latryja i Philippea Lefebvrea. Prije tog angažmana djelovao je kao titularni orguljaš u katedralama u Soissonsu (2001.-2014.) i Saint-Brieucu (1996.-2001.).

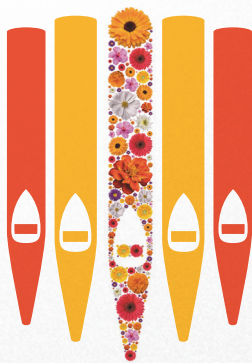
Nastupa diljem Europe, Sjeverne Amerike, Azije i Pacifika, uključujući koncerte na brojnim festivalima. Također se pojavljuje kao solist uz mnoge orkestre i ansamble, uključujući Philadelphijski orkestar, Losangelesku filharmoniju, Simfoničare iz Dallasa, Hongkonšku filharmoniju, Filharmonijski orkestar Francuskog radija, Francuski nacionalni orkestar, Filharmoniju Gran Canarie, Nacionalni orkestar regije Lorene, Orkestar Pikardije i Orkestar Bretanje. Godine 2017. odabran je za solista na skupu pedagoga Američke udruge orguljaša održanom na Sveučilištu Kansas, a 2018. istu je ulogu preuzeo i na nacionalnoj konvenciji udruge u Kansas Cityju.

Objavio je i niz diskografskih izdanja, uključujući album orguljske glazbe Franza Liszta za *Vox Coelestis*, potom album snimljen u crkvi Sulpicija Pobožnog u Parizu za JAV, kao i album snimljen u crkvi sv. Stjepana Prvomučenika u Caenu na kojem su zabilježene 3. simfonija Louisa Viernea i *Preludiji*

i fuge, op. 7 Marcela Dupréa za diskografsku etiketu *Tempéraments* Francuskog radija. Njegove izvedbe emitirane su i na brojnim radijskim postajama kao što su Francuski radio, ORF, CBC, Australški radio i američki radio *Pipedreams*.

Prije ulaska na *Hochschule für Musik* u Saarbrückenu, obnašao je ulogu ravnatelja Konzervatorija u Strasbourgu (2012.-2022.) i predavao orgulje na *Musikhochschule* u Freiburgu (2018.-2022.). Vodio je i brojne tečajeve u SAD-u, na prestižnim institucijama kao što su *Yale*, *Eastman School of Music*, *Curtis Institute of Music*, *Oberlin College* te sveučilišta *Baylor*, *St. Paul*, *Emory* i *Michigan*, gdje je djelovao i kao gostujući umjetnik od 2014. do 2016. godine.

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Egmont, uvertira, op. 84

Scensku glazbu za Goetheova *Egmonta* (1788.)

Ludwig van Beethoven (1770. – 1827.) skladao je za premijeru ove predstave u bečkom *Burgtheateru*.

Premijera je održana 15. lipnja 1810. godine.

Dramski tekst je potom prošao više revizija, ali ne iz Goetheovih ruku: Friedrich Schiller priredio je "kraću, koherentniju i bolje motiviranu" verziju, a Franz Grillparzer preradio je tekst, uvelike koristeći vlastite riječi, za oratorijsku inačicu djela, s cjelokupnom dramom sažetom u govoreni tekst koji povezuje deset glazbenih brojeva Beethovenove partiture.

Pisac i skladatelj upoznali su se u češkim Teplicama 1812.; do tog trenutka Goethe još nije čuo Beethovenovu glazbu za *Egmonta*. Nakon susreta – koji su obojica iščekivali nestrpljivo – Goethe je pisao skladatelju Friedrichu Zelteru: "Upoznao sam Beethovena... Njegov me talent zapanjio. Ali njegovu osobnost nedostaje samokontrole. Možda nije u krivu kada smatra da je svijet odvratn, ali takav stav nije podnošljiv ni njemu, ni drugima. S druge strane, zasluuuje da mu se oprost i da ga se uali, jer ga je njegov sluh gotovo u potpunosti napustio, što vjerojatno više šteti socijalnom dijelu njegova karaktera, nego njegovoj glazbi. On, koji je u svakom slučaju lakomisen po naravi, postaje to dvostruko više zbog te mane".

Nakon susreta ostala je i jedna poznata anegdota, zabiljeena u pismu Beethovenove bliske prijateljice Bettine Brentano knezu Hermannu von Pückler-Muskauu. Po završetku razgovora, u kojemu su pisac i skladatelj raspravljali o počastima što im pripadaju i u kojemu je Beethoven oštro napao aristokraciju, krenuli su u šetnju. Kad su ugledali Caricu i knezove kako im prilaze sa svitom, Beethoven je rekao Goetheu: "Spojimo ramena. Moraju nam se maknuti... Spojimo ramena." Goethe nije bio istog mišljenja i počeo je osjećati neugodu; odmaknuo je rame i sa

šeširom u ruci umaknuo se u stranu. Ali Beethoven je "... prošao ravno kroz gomilu, tek malo nagnuvši svoj šešir, dok su se knezovi pomicali i ljubazno mu odzdravljali. Kad je prošao, mahnuo je i pričekao Goethea...". Kad ga je Goethe sustigao, Beethoven mu je rekao: "Čekao sam te, jer te cijenim i poštujem, kako i zaslužuješ; ali prema njima si pokazao previše poštovanja".

Po svemu sudeći, pisac je prvi put čuo skladateljevu glazbu za *Egmonta* godine 1821. u Weimaru, u spomenutoj oratorijskoj varijanti, tada među ostalim zapisavši: "Beethoven je učinio čudo u povezivanju glazbe s tekstom...", a u pogledu potresnog finala zaključivši: "... genijalno je pratio moje namjere". O Beethovenovoj se glazbi s pohvalama u to vrijeme izrazio i E. T. A. Hoffmann.

Ne zna se sa sigurnošću tko je priredio glazbu za prvu izvedbu *Egmonta* u Mainzu 1789. godine (ali se zna da je sam Goethe označio mjesta za glazbu u drami); spekulira se da je to bio Johann Friedrich Reichardt (1752.-1814.). No, od 1810. nadalje Goetheov je *Egmont* postao nezamisliv bez Beethovenove glazbe, pa ju je čak zadržala i Schillerova skraćena verzija. Stoga, kada se i danas postavlja ova drama – iako se to čini prilično rijetko – uvijek je tu i Beethovenova glazba. A kako je posrijedi itekako "skupa investicija", *Egmont* ima status prije festivalskog, nego repertoarnog ostvarenja.

S druge strane, tragička Uvertira, u Beethovenovu dramatskom tonalitetu f-mola s trijumfalnom *codom* u F-duru, u pravom je smislu riječi repertoarna kompozicija. Usto, u Beethovenovu opusu *Egmont* je jedno od *herojskih* ostvarenja – okruženo uvertirom *Coriolan* (1807.), operom *Leonore* (tj. *Fidelio* u završenoj verziji iz 1814.) te *Petom simfonijom* (1807.-1808.). A u stanovitoj mjeri *Egmont* je i skladateljev politički manifest: Beethovenov se buntovnički duh, naime, bez sumnje lako mogao poistovjetiti s pričom o flamanskom vitezu Egmontu (1522.-1568.) koji se suprotstavlja španjolskom inkvizitoru Vojvodi od Albe; kada ga Alba zatoči i osudi na smrt, Egmontovo mučeništvo postaje simbol pobjede nad represijom.

STJEPAN ŠULEK

Koncert za orgulje, *Memento!* ...

"Konačno su orgulje u velikoj dvorani *Vatroslav Lisinski* dobile skladbu dostojnu svoje ljepote i monumentalnosti", uzviknuo je godine 1974. – nakon praizvedbe *Koncerta za orgulje i orkestar (Memento! ...)* **Stjepana Šuleka** (1914. – 1986.) – glazbeni kritičar Krešimir Kovačević. Izvedba se dogodila 24. lipnja 1974. pod autorovim ravnanjem i uz sjajnoga solista za orguljama – Anđelka Klobučara, samo nekih pola godine od prvog koncerta Filharmoničara u zagrebačkoj Palači glazbe (29. prosinca 1973.).

Eva Sedak, dobra poznavateljica Šulekova opusa, piše u novome *Groveu* kako je od *Trećega klavirskog koncerta* (1970.) i orkestralnog *Epitafa* (1971.) te upravo od orguljskog koncerta *Memento*, Šulek razvio još blještaviji orkestralni zvuk (koji priziva M. Ravela i R. Straussa) te diskurzivnu formu kasnoga romantizma (s asocijacijama na F. Liszta i G. Mahlera).

Retorički element Šulekove glazbe nakon 1975. godine uspet će se za još jednu stepenicu na ljestvici kasnoromantičarske ekspresivnosti – pa ipak, *Memento* će već jasno ukazati na "preobrazbu": novoklasičko ravnovjesje formalnoga plana i energetski naboj neobaroknoga sadržaja prepuštat će u autorovu opusu sve više prostora njegovu krajnje dramatičnom osjećanju svijeta – toga "svijeta današnjice, te strašne tragedije ljudskoga roda", kako je u jednom intervjuu iz zime 1972. izjavio. Tu "tragediju" Šulek je osjećao "kao fizičku bol", a ta se bol negdje morala opredmetiti, pa je to – onako beethovenovski silovito – učinila u njegovoj glazbi.

Stoga, kada se pitamo zašto programni podnaslov skladbe *Memento! ...* (napisan baš na takav način) i kome je uopće upućen ovaj imperativ spominjanja – te na koga je adresirano to *upozorenje*, pa možda i *opomena*? – nema sumnje da izvanglazbena poruka

Šulekove glazbe izvire iz njegove fizičke boli nad svijetom koji ga okružuje. Te dok Borisa Papandopula, kako primjećuje Sedak, nadahnjuje prije svega glazbena fraza, ritam i tonska boja, Šuleka "goni" njegova *ideja* – kojoj se fraza, ritam i boja podređuju u dramatičnom prasku stvaranja, Porođenja Glazbe.

Zbog toga se početkom 1970.-ih u Šulekovu opusu, pa tako i u *Mementu*, javljaju stanovite specifične oznake za načine izvođenja i određeni glazbeni motivi specifičnoga simboličkog naboja. "Šulekova zvona" – karakteristična oznaka *come Campanelli*, po prvi puta u trećem stavku *Trećega klavirskog koncerta*, u *Mementu* se javljaju u prvom stavku u orguljama. Signalni SOS motiv (osminska triola – četvrtinska triola – osminska triola) Šulekov je lajtmotiv, metroritamska formula izvedena iz Morseove abecede – konstrukcijski element skladateljevih *SOS koncertnih klavirskih etida*, ali i početni te završni signal posljednjega stavka *Mementa*. Tu je, naravno, i nezaobilazni motiv B-A-C-H, a da ovaj motiv ima posebnu simboličku težinu u Šulekovu glazbenom univerzumu pokazat će se vrlo brzo po uvođenju u dionici orgulja, kada ga autor počne *dramatizirati* u orkestru triolskim pokretom SOS-a.

Nije slučajno da jednostavan durski pjev – bez autorove želje da ga se na bilo koji način varira, već samo da ga se "pjeva" – dominira *stasisom* drugoga stavka naslovljenog *Iluzija*; "divna oaza usred divljine, idiličan proplanak", prokomentirat će Kovačević. A ako je ovaj stavak *iluzija*, onda je d-molski početak prvoga stavka čista *aluzija* – na monumentalne tonske vibracije Bachovih orguljskih toccata i preludija.

"Šulekova osobnost glazbeno se artikulira kroz konfliktnu dramaturgiju šostakovičevskog tipa", bilježi Marija Bergamo (u *Vijencu*, br. 80/V, 1997.): "Glazbom (Šulek) izražava sebe, ispovijeda dio najdublje intime". Osnovni poticaj skladanju je, kako ističe, *ideja*. Glazbeni je oblik, prema tome, "utjelovljenje ideje u građi". Glazbena sintaksa i glazbena semantika se prožimaju, a polje u kojem se dekodiraju omeđeno

je pojmovima: istina, etika, patnja, bol, otpor, nada. Stoga i kada govori o temama univerzuma, zaključuje Bergamo, Šulek zapravo govori o sebi. U *Mementu* se, pak, naslućuje još nešto: Glazba je za Šuleka sveta stvar, a on sam njen je redovnik i pustinjač, propovjednik, ali i križar - kada je to potrebno...

Šulekov učenik i njegov duhovni sljednik Stanko Horvat zabilježit će u magazinu WAM (br. 10 iz 2001.), kako je Šulek većim dijelom bio samouk, te da su učitelji njegova Učitelja bili Bach, Beethoven, Brahms i Wagner. Šulek je bio "autor s memorijom", sa sjećanjem, koji je u vlastitim partiturama govorio o glazbi prošlosti. A ako su ponekad bili i iznenađeni takvim stavom, kako piše Horvat, kako su starili, aktivno sudjelujući u turbulentnim događajima u glazbi, počeli su se sve više i više i sami okretati prošlosti. U njoj su nalazili ljepotu, mir, red i ljudsko dostojanstvo, sve ono što im je nemirna suvremenost uskraćivala.

Pa, stoga, kada Šulek u svojem *Mementu* poput kakvog propovjednika grmi *Spomeni se!*, njegov se *Spomen* bez sumnje usmjerava na njegove *Učitelje*. A njegova *Opomena* upućena je "svijetu današnjice", čija ga "strašna tragedija boli" poput otvorene rane. No to nije postmoderna "komentatorska" pozicija jednog Umberta Eca, kako bi želio Horvat, to gnjevni simfonijski titan puše kroz orguljske svirale Johanna Sebastiana Bacha - da bi zborio o dramatičnoj poziciji sebe i svijeta oko sebe.

LUDWIG VAN BEETHOVEN

7. simfonija, op. 92

Dan 13. kolovoza 1812. - zapisao je Ludwig van Beethoven u autografu *Sedme simfonije* vjerojatno misleći na datum završetka djela. Na preporuku uglednoga bečkog doktora Giovannija Malfattija ljeta 1811. proveo je na oporavku u češkim Teplicama. Teplice su bile mjesto relativnog mira u teškim vremenima: tijekom Napoleonovih ratova diplomati sa svih strana sastajali su se tu kao na neutralnom teritoriju.

U Beč se oporavljeni Beethoven vratio s planovima za dvije simfonije te gotovo istog trena započeo *Sedmu*. Planovi za "drugu simfoniju u d-molu" prešli su kasnije u *Devetu*, ali je već u svibnju 1812. započeo *Osmu simfoniju*.

Praizvedbu *Sedme* planirao je za dobrotvorni koncert u Grazu namijenjen uršulinkama, ali događaj nije realiziran. Skladba je, pod autorovim ravnanjem, praizvedena 8. prosinca 1813. na Bečkom sveučilištu na dobrotvornom koncertu za vojnike ranjene u bitci s Napoleonovom vojskom kod Hanaua koji mjesec ranije. (Koncert je organizirao Johannes Maelzel, Beethovenov prijatelj i izumitelj metronoma.) Program je uključivao i *Wellingtonovu pobjedu*.

U to doba Beethoven je bio na vrhuncu popularnosti. Unatoč sve slabijem sluhu (na prvoj stranici kajdanke sa skicama zabilježio je u to vrijeme kako pamuk u njegovim ušima zaustavlja zviždeće i pišteće zvukove dok svira klavir), *Sedma simfonija* jasno izražava zadovoljstvo, sreću i njegovu želju za životom (vjerojatno i zato jer su Napoleonovi dani očigledno bili odbrojani).

Nakon praizvedbe, prilično je glasno odzvonila kritika u vodećem bečkom dnevniku: "Klasična narav simfonija gđina. v. Beethovena, najvećeg instrumentalnog kompozitora našeg doba, opće je poznata. Nova simfonija donosi ne manje udivljenje prema njenu autoru u odnosu na ranija djela, a prednost ove nove mogla bi biti u tome što su

njeni dijelovi toliko jasni, njene teme toliko ugodne i jednostavne za razumijevanje, tako da ljubitelji glazbe ne moraju biti znalci da bi uživali u ljepoti djela i njime bili očarani. Detaljna analiza, bez obzira na dubinu, ne bi bila dovoljna da opiše cijelu sliku onim našim čitateljima koji nisu čuli izvedbu. Da bi spoznali vrijednost umjetnosti, moramo biti prisutni. Iako gđin. v. Beethoven nije definirao karakter ove simfonije kako je učinio u drugima, ako se drzujemo to učiniti u njegovo ime i usudimo ponuditi naše skromno mišljenje, primijetiti ćemo da različiti dijelovi simfonije u skladnoj izmjeni romantičnih melodija gode našim osjetilima". Nakon izvedbe u Leipzigu *Allgemeine musikalische Zeitung* javljao je: "... nova je simfonija prihvaćena s velikim aplauzom, još jednom. Prihvaćena je s odobravanjem kao i prvi puta; *Andante* (misli se očigledno na znameniti drugi stavak *Simfonije*, op. ur.), kruna moderne instrumentalne glazbe, morala je biti ponovljena kao i na praizvedbi". Djelo je posvećeno grofu Moritzu von Friesu.

Bilo je, međutim, i drukčijih mišljenja, poput onog Carla Marie von Webera, ili Friedricha Wiecka, oca Clare Schumann, koji je nakon izvedbe u Leipzigu izjavio kako je *Sedmu* Beethoven vjerojatno skladao u "mahnitom pijanstvu". A i poznati britanski dirigent Thomas Beecham godinama je kasnije o *Sedmoj* komentirao: "Što možete s njom? To je kao da hrpa jakova skače poljem".

Sam Beethoven, s druge strane, smatrao je *Sedmu* "jednim od najsretnijih ostvarenja mogega bijednog talenta", a Richard Wagner se u samim superlativima izrazio o ovom ostvarenju, ostavljajući nam u amanet najpoznatiji i najčešće citirani opis ovoga djela: "Sveprisutno uzbuđenje, sve samo čeznuće i previranje u srcu pretvara se ovdje u blistavo i bezobzirno veselje, što nas snagom bakanala nosi širokim prirodnim prostranstvom, kroz sve brzace i pučine života, kličući u sretnoj samosvijesti dok univerzumom odjekujemo smiona nagnuća ovoga ljudskog sferičnog plesa. Simfonija jest sama Apoteoza plesa: to je Ples u najdubljem smislu te riječi, najuzvišeniji čin tjelesnog pokreta, materijaliziran u savršenom tonskom kalupu". A Beethovenov biograf Maynard Solomon zaključio je o ovoj tipičnoj recepciji *Sedme*: "Naizgled raznolike

slobodno-zamišljene slike – o ljudskim masama, o snažnoj ritmičkoj energiji oslobođenoj u akciju ili u plesu, o slavlju, vjenčanju i gozbi (Robert Schumann otišao je toliko daleko da je u *Sedmoj* vidio seosko vjenčanje, op. ur.) – mogle bi biti varijacije na jednu zajedničku sliku: karneval ili festival, koji oduvijek s vremena na vrijeme skine veo sa stalnog podvrgavanja prevladavajućim socijalnim i prirodnim pravilima, povremeno mičući u stranu običajne povlastice, norme i imperitive". Gotovo fizičku privlačnost djela doista nije moguće zanemariti ili previdjeti, iako u *Sedmoj* mnogo jest, ali i nije baš sve samo u ritmu.

Ta ne bi slučajno Theodor W. Adorno *Sedmu* nazvao "simfonijom *par excellence*", u čemu će se složiti i autori u novome *Groveu* kada tvrde da je Beethoven u *Sedmoj* dosegnuo nove horizonte: "Prošireni uvod, nova harmonijska rješenja u *Allegretto*, kotrljajuća ostinata na završecima okvirnih stavaka, težište na ritmu u cjelini djela... elan i lakoća u kontroli glazbenih procesa na svim razinama... finale, silovito i mišičavo, pokazuje poseban napredak, ne samo u eleganciji nego i u čistoj snazi". U *Sedmoj* se jasno očituje kolika je Beethovenova moć da izolira jedan melodijski, harmonijski ili ritamski element te da njegovo "sjeme" invencijom genija prosije čitavim djelom. U tome leži tajna elementarne snage *Sedme*, ali i mnogih drugih skladateljevih djela – od *Eroice*, a posebno od *Pete simfonije* nadalje.

A iako bi se valjalo čuvati izvanglazbenih tumačenja ove simfonije – Beethoven je, uostalom, jasno davao do znanja kada su programne intencije bile u igri, kao u slučaju *Šeste*, *Pastoralne*, primjerice – ipak je na temu elementarnosti *Sedme* itekako privlačno citirati Roberta Schumanna, kada ovaj za finalni stavak piše da ga asocira na Carlyleova Rama-Dassa – koji "u svojoj utrobi ima toliko žara da njime može spaliti sve grijehove ovoga svijeta".

Priprema i realizacija tekstova
G.A.D. PRODUKCIJA / www.gad.hr

Grad Zagreb

PARTNER U OFF CIKLUSU

MEDIJSKI PARTNERI

VIJENAC

glazba.hr

ZAGREB
my space

NACIONAL

SPONZORI I PARTNERI

BCC
services

Izdavač: Zagrebačka filharmonija

Za izdavača: Filip Fak, ravnatelj

Urednik: Ivan Lozić

Dizajn i priprema tekstova: G.A.D. PRODUKCIJA d.o.o.

Dizajn vizuala festivala na naslovnici: Daniel Ille

Tisak: Printera Grupa d.o.o.

*Zagrebačka filharmonija zadržava pravo izmjene programa.

**KAD DALMATINSKA KLAPA
SUSRETNE IRON MAIDEN...**

UZ ZAGREBAČKU FILHARMONIJU...

PETAK 3.5. / LISINSKI / 19:30

**META KLAPA
& ZAGREBAČKA FILHARMONIJA**

VETON MAREVCI *dirigent*

ULAZNICE.HR

**OFF
CIKLUS**
ZAGREBAČKE FILHARMONIJE

zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

Grad Zagreb

G.A.D.
ZAGREB

Metaklapa